

‘We willen een A, we willen een B, we willen Abé, Abé!’

door Dinand Webbink

Het zal in het najaar van 1966 geweest zijn dat ik als twaalfjarige een wedstrijd van Samenspel Ons Streven (SOS) bezocht. De rooms-katholieke voetbalvereniging speelde op sportpark De Voordam, dat toen bestond uit een voetbalveld, een modderig trainingsveldje en een kleedkamer. Een kantine was er nog niet. De derde helft vond plaats bij In de Tonne, mijn ouderlijk huis. Ik ging naar binnen langs het hokje waar Van der Elst zat om kaartjes te verkopen. Maar dat was alleen voor aanvang van de wedstrijd, de tweede helft mocht je gratis naar binnen, wat mij goed uitkwam. Rond het hele veld stonden mensen, het was zo vol dat ik maar ternauwernood

een plekje kon vinden om de wedstrijd te volgen. In de middencirkel drentelde een zwartgekuifde, enigszins gezette man rond. Hij kreeg voortdurend de bal toegespeeld, die hij dan met veel gevoel bij een van zijn medespelers panklaar neerlegde. Wanneer er een vrije trap genomen moest worden, sukkelde hij in een trage looppas naar de aangewezen plek om de bal te nemen. Ook dat deed hij met veel precisie.

Ik stond ergens in de hoek, maar ter hoogte van de middenlijn stond een grote groep jongens die onophoudelijk scandeerden: ‘We willen een A, we willen een B, we willen Abé, Abé!’

Abe Lenstra scoort in 1958 als speler van Sportclub Enschede de gelijkmaker tegen Willem II. © ANP/Dick Coersen.

Verafgoding

Abe Lenstra (1920-1985) behoeft nauwelijks een introductie. In de jaren veertig en vijftig schreef de onnavolgbare voetballer geschiedenis met sportclub Heerenveen en het Nederlands elftal. Abe scoorde in ruim 700 wedstrijden het onwaarschijnlijke aantal van 684 doelpunten. De bewondering voor ús Abe grensde aan devotie. De in zijn tijd veelgelezen publicist Nico Scheepmaker schreef een kort gedicht waarin hij naar eigen zeggen ‘op rake wijze de verafgoding van de Heerenvener aanstipte’:

In de naam van de Vader,
Van de Zoon,
Van de Heilige Geest,
Abe.¹

Abe wordt trainer

Bij het invoeren van het betaald voetbal ging het voetbalgenie in Enschede spelen, eerst bij Sportclub Enschede (1955-1960) voor een transferbedrag van f 25.000,- (5 % van dat bedrag was voor de Fries), daarna tot 1963 voor Enschedese Boys. In het seizoen 1961/62 ging hij bovendien als trainer aan de slag bij het jeugdelftal van de Boys. En hij had succes. Zijn team werd Nederlands kampioen door in een beslissingswedstrijd de jongeren van Feyenoord te verslaan. Na het beëindigen van zijn carrière als semiprof speelde Lenstra vanaf medio 1963 een jaar bij de Enschedese zondagsvierdeklasser De Tubanters. Bij zijn officiële debuut was het meteen raak. Weliswaar won Abes ploeg met 2-1 van het thuis spelende Zuid-Eschmarke, maar ‘de gewezen Fries heeft zich nog nooit zo druk gemaakt tegen een scheidsrechter als nu’, schrijft een journalist van *De Telegraaf*².

De referee had het namelijk gewaagd een doelpunt van Abe, ‘ronder en trager dan vroeger’³, af te keuren. Ondanks het verlies was de penningmeester van de tegenstander zeer te spreken. De drieduizend toeschouwers, een ongekend aantal, zorgden voor een recette van f 1500,-, een bedrag dat hoger was dan de inkomsten van een heel seizoen.

Overigens trainde Abe de eerste maanden dat hij bij de Tubanters speelde twee keer per week bij het Amsterdamse Blauw-Wit, dat in die jaren in de Eredivisie speelde. De Fries volgde in de hoofdstad een cursus bij bierbrouwer Amstel.

Naar SOS

Hoewel Lenstra in de jaren vijftig lucratieve aanbiedingen kreeg van buitenlandse clubs, ging hij daar nooit op in met als gevolg dat hij financieel niet veel wijzer was geworden van zijn roemruchte voetballoopbaan. Amstel bezorgde hem een baantje als inspecteur. Abe, die geheelonthouder was, moest daarvoor de aan de brouwerij verbonden horecagelegenheden bezoeken, onder meer om tapinstallaties te controleren. Zo kwam hij begin 1964 ook bij restaurant De Elf Provinciën, gelegen op de Hellendoornse Berg, en raakte aan de praat met uitbater Bernhard Gierveld. Abe maakte duidelijk dat hij wel als voetbaltrainer aan de slag wilde, tenminste, als dat een beetje goed betaalde. ‘De Parre’, zoals Gierveld bekend stond, zocht onmiddellijk contact met aannemer Gerrit Hegeman, een fanatieke supporter van SOS. Samen met voorzitter Marinus Westerik zocht de bouwondernemer Abe in Enschede op. Er kwam een deal: de 43-jarige werd trainer van SOS. Hoeveel geld ermee gemoeid

1. N. Scheepmaker, *Cruif, Hendrik Johannes, fenomeen*; 8e dr. Amsterdam, 2016, p. 163-164.

2. *De Telegraaf* (9 sep. 1963).

3. *De Volkskrant* (9 sep. 1963).

was, is niet bekend. Evenmin van wie dat afkomstig was, maar eigenlijk nemen alle oud-spelers van SOS aan dat zowel De Parre als Hegeman een duit in het zakje deden. Gierveld kon het wel missen, aldus Willy Heupink: 'Hij zal er zeker geld in gestoken hebben. De zaken gingen goed, daar bij de Elf Provinciën. Ik heb er gewerkt. Er waren dagen dat er wel vijftig bussen kwamen. 2500 mensen dus. Ik kon het werk nauwelijks aan.'

Tubantia (12 mei 1964).

Bernard kon zo goed opschieten met Abe dat deze hem wel eens een enkele keer opstelde. De Parre had een keihard schot, maar speelde maar twee of drie keer mee. Gerrit Hegeman was wel eens bij de trainingen, die zeker in het begin veel toeschouwers trokken. Iedereen wilde het Friese fenomeen een keer zien. Gerrit waagde zich aan een sprintje samen met de spelers van het eerste. Puffend hing hij voorover. 'Doe dat niet weer', zei Abe, 'Wou je dood neervallen?'

SOS speelde sinds 1960 op het sportpark achter huize De Voordam, waar het com-

plex zijn naam aan ontleent. In 1964 werd het eerste kampioen van de tweede klasse door met 7-1 te winnen van Markelo Vooruit. 'Daar moesten altijd eerst de schapen van de weide gejaagd worden', herinnert Joop Woertman zich. 'Dat ene doelpunt heb ik expres doorgelaten', verzekert Bas Fleer ons, 'We hadden met de tegendoelpunten een saldo van exact 1. Dat wilden zo houden.' Willy Heupink vertelt glunderend: 'Voor elk doelpunt dat we maakten kregen we vijf kratten bier. Moet je je voorstellen, 7-1. Er stonden vijfendertig kratten bier klaar. Ik zat nog in dienst en was 'licht gestraft'. Het was al mooi dat ik nog mocht voetballen, maar om zes uur moest ik weer in Den Haag zijn. 'Jouw bier is wel opgekomen', zegt Hennie Filart lachend.

Geweldig balgevoel

Toen Abe bij SOS begon, dat zal eind augustus of begin september 1964 geweest zijn, liet hij het eerste team tegen het tweede spelen en vertelde daarna wie hij allemaal in de hoofdmacht wilde hebben. Zo begon het avontuur met Abe.

Op een avond in mei van 2023 sprak ik in de bestuurskamer van Voetbalvereniging Hellendoorn (VVH) met acht oud-voetballers die onder Abe getraind hebben. De eerste keer herinneren de meesten zich nog goed. Op de Hellendoornse berg bij de Diepe Zaandkoele, een zandafgraving, moesten ze naar beneden en weer naar boven lopen. Het was zo zwaar dat Willy Heupink het niet meer had en moest overgeven. Het was overigens de eerste en de laatste keer dat er zo getraind werd. Verder waren het vooral partijtjes spelen, de bal moest het werk doen. Vaak speelden ze 'kringetje voetbal': 'We vormden een cirkel en twee mannen moesten dan in het midden staan om te proberen de bal te pakken te krijgen', zegt Willie Filart. Toch werd er ook nog

wel aan de conditie gewerkt, vertelt Joop Woertman: 'We moesten veel rondjes lopen, om de cornervlaggen heen, je mocht de bocht niet afsnijden.' Jo Hannink zal één zware training nooit vergeten: 'Op het trainingsveld moest ik met Sinus van Rhee op mijn rug naar de overkant lopen. Door de modder was het extra zwaar en verstapte ik mij. Mijn knie zat andersom in mijn been, zo leek het wel. Drie jaar geblesseerd. Ik kwam bij alle wedstrijden kijken, Abe bracht mij dan naar huis. Een aardige man.' Jo was keeper en kan zich nog goed heugen dat Abe hem voorspelde: 'Ik schiet tien penalty's allemaal via de binnenkant van de paal. En waarachtig, het lukte hem. Hij had een geweldig balgevoel.' Gerrit Heuver weet nog dat de trainer soms een bal hoog over leek te schieten, maar door het effect dat de Fries de bal had meegegeven kwam deze op tijd naar beneden en belandde in het doel. Joop Woertman vult aan: 'Hij kon voor de achterlijn de bal zo schoppen dat hij op het eind door het effect dat de bal meekreeg, afhoog naar de middenstip. Hij kon alles met de bal.'

Ondanks alle kennis en kunde van de beroemde trainer kwamen de hoge verwachtingen niet uit. Er werden wedstrijden gewonnen, maar net zo goed verloren. 'Uitslagen als 7 - 1 waren er niet meer bij', weet Marinus Heuver. Het eerste seizoen eindigde SOS nog wel als vierde.

Abe was geen gezelschapsman. Na de trainingen was hij altijd meteen weg, geen enkele keer ging hij na een wedstrijd mee naar In de Tonne of na de training naar Kappert, een klein cafeetje dicht bij het voetbalveld, dat tegenwoordig bekend staat als Het Zwarte Peerd. Abe was meer een familieman. Bij de trainingen werd hij meestal

vergezeld door een zijn dochters. Een knappe meid, weten de oud-voetballers nog. Zij had een oogje op een van hen, Martin Wispels, wat Abe totaal niet aanstond. Bij de wedstrijden was hij er vaak met vrouw en beide dochters. Maar na het eindsignaal reden ze meteen huiswaarts.

Meer clubs

Het zakcentje dat Lenstra bij SOS verdiende was welkom, maar hij kon nog wel wat meer gebruiken. In het seizoen van 1965-'66 werd hij ook trainer van de naar de derde klasse van de KNVB gepromoveerde voetbalvereniging Wijhe. Volgens de geruchtenmachine zou er f 15.000,- voor betaald zijn. Op de Facebookpagina Herinner je Wijhe worden in 2016 herinneringen opgehaald. En dan vooral aan het - op z'n Fries - rontsjes lopen. Martin Dijk vertelt: 'Beroemd is het verhaal dat Abe de elf het veld op stuurde met de woorden: "Ga maar vast rontsjes lopen". Om vervolgens zelf in de kantine met een paar supporters te gaan klaverjassen.'

Het bleef niet bij SOS en vv Wijhe. Bij het begin van de competitie in datzelfde jaar nam Lenstra er ook nog eens DOS Kampen bij, een ploeg die uitkwam in de hoogste klasse van het zaterdagvoetbal. Wijhe werd het slachtoffer van zijn drukke bestaan. 's Zaterdags ging Abe nog wel naar DOS Kampen, maar 's zondags kwam hij nooit naar Wijhe, hij moest immers ook SOS coachen. Met als gevolg dat vv Wijhe kansloos degradeerde en Abe zijn biezen kon pakken. Gijs Lieftink weet te vertellen dat Abe zijn voetbalkunsten graag etaleerde, maar verder vooral conditietrainingen gaf: 'Over het algemeen sloofde hij zich niet zo uit. Hij pikte wat geld mee.'⁴

Net als bij SOS en vv Wijhe begon in Kampen iedereen optimistisch aan het seizoen

met de nieuwe trainer: 'Onze trainer? Fantastisch, wat een vent? Stug? Onzin, een kameraad!' ⁵ Maar na drie jaar zonder successen was de sfeer omgeslagen. Aanvoerder van de 'Kamper kanaries', Henk Haverkamp, zei berustend: 'Onze prestaties onder Abe liepen eerder terug dan omhoog.' ⁶

Abe Lenstra als trainer van DOS Kampen, wijzend waar hij de bal wil hebben.

Een andere manier om een extraatje te verdienen was om bij clubs mee te spelen als gastspeler. Abe deed dat veel en naar verluidt kon hij daar soms wel f 1.000,- voor krijgen. Een enkele keer trad hij samen op met zijn oude makker van het Nederlands elftal, de in die tijd al even beroemde Faas Wilkes. ⁷

5. Nieuwsblad van het noorden (14 okt. 1965).

6. Mast, p. 247

7. Wilkes en Lenstra waren onder andere in 1966 te gast bij Rohda Raalte, zo is te lezen in Rohda, maandblad katholieke jeugd Raalte (apr. 1966).

8. Ongedateerd knipsel uit Twentse Courant (?) (ca. 10 sep. 1965).

Het tweede seizoen liep bij SOS net als het vorige, al was Abe wel optimistisch. Aan het begin van het seizoen 1965-'66 liet hij het Twents Volksblad weten: 'Die lui zijn zo ongelooflijk enthousiast en ze doen het goed.' ⁸ Toch werd de eerste wedstrijd - een derby tegen Haarlese Boys - meteen met 3-2 verloren. Het zo gehoopte kampioenschap kwam geen moment in beeld, opnieuw eindigde het eerste van SOS als vierde. Het aantal toeschouwers liep terug en het bestuur begon zich achter de oren te krabben.

Abe gaat weer voetballen

Toen kwam de verrassing. De eigenzinnige Fries kondigde aan zelf mee te gaan spelen!

Abe Lenstra ziet SOS met 5-0 verliezen van Unisson

Eerste klasse A

Hollen 6-5, RKSv 6-4, Delden 6-4, Bon. Boys 6-4.

Unisson - SOS 5-0.
 Een aanmerkelijk sterkere Unisson heeft SOS een zware 5-0 nederlaag toegebracht. Zelfs de aanwezigheid van Abe Lenstra - trainer van SOS - kon de Helleners niet tot grote daden inspireren.

Doelpunten: 10 - 13 - 30 - Van Raalte 1-0; 2-0; 3-0. Rust 15: Van Raalte 4-0 3T: Heilink 5-0.

Handwritten notes:
 - "Hollen" (written above Hollen 6-5)
 - "nederlaag van" (written next to Unisson - SOS 5-0)
 - "31 oktober" (written at the bottom right)

Uitslagen: Unisson - SOS 5-0, Rood Zwart - Delden 5-2, Haarlese Boys - RKSv 3-0, Hollen - Haaksbergen 6-1, Twentse - Bon. Boys 2-1.

Stand: Unisson 6-10, SOS 6-7, Haaksbergen 6-7, Rood Zwart 6-7, Twentse 6-7, Haarlese Boys 6-8.

Eerste Klasse A: Unisson - Rood Zwart 6-1; Hollen - Twentse 1-3; RKSv - Bon. Boys 2-0; Delden - Haak. Boy 6-2.

Unisson 7-13 Delden 7
 Twentse 7-9 RKSv 7
 Haaksbergen 6-7 Haak. Boy 7

Hij had liever bij Sportclub Enschede in het eerste meegedaan, maar werd nooit opgesteld. Dan maar naar SOS. Opnieuw ging er een schokgolf door het dorp. Iedereen had het er over. Abe ging voetballen bij SOS. Bij ons in het café werd er druk over gesproken. Veel supporters waren ervan overtuigd dat hun club nu wel kampioen moest worden en sloten weddenschappen af met als inzet een kratje bier.

In *Voetbal International* verbeeldt cartoonist Dick Bruynesteyn met de nodige ironie Abe's loopbaan van Heerenveen tot Hellendoorn. 'Als ik maar niet hoeft te lopen', laat Bruynesteyn hem zeggen als hij het plaatsnaambordje van Hellendoorn nadert. Het *Algemeen Handelsblad* ziet het helemaal zitten: 'De kans wordt zeer groot geacht dat het clubje, uitkomend in de eerste klasse van de onderafdeling Twente, dit jaar dan eindelijk zijn doel zal bereiken en onweerstaanbaar zal doorstoten naar de vierde klasse der Koninklijke Nederlandse Voetbalbond.' Voorzitter Marinus Westerik glundert: 'De mensen snappen er niets van ... Lenstra en ik zijn vrienden. Wanneer je hem eenmaal goed hebt leren kennen en je kunt met hem opschieten, dan is hij een geweldige kerel.' Zelf laat Abe weten: 'Ik heb beloofd dat ik één jaar zal meedoen. Ik wil alleen maar proberen de jongens een klasje hoger te brengen. Die jongens kunnen het heus wel, maar zodra ze belangrijke wedstrijden voor de competitie moeten spelen gaat het ineens allemaal holderdebolder.' Verder licht Lenstra zijn visie op het spel toe: 'Voetballen doe je voor negentig procent met je hoofd en voor tien procent met je voeten ... Vooral in de lagere klassen spelen ze zonder inzicht. Ze rennen en draven maar wat achter aan de bal aan, maar ze weten niet wat ze doen.' Ten slotte onthult de blije voorzitter 'met warme stem': 'Lenstra zegt altijd: "SOS is mijn lievelingsclub." Hij is graag in Hellendoorn ziet u ... Hij heeft zelfs wel eens gezegd: "Ik zou eigenlijk nog liever hier wonen dan in Enschede." Lenstra kan hier met iedereen goed overweg. Onze jongens liggen hem nu eenmaal goed.'⁹

Abe in het roodgele shirt van SOS.

'Vrij lusteloos'

De eerste competitiewedstrijd werd gespeeld tegen Twente 1 in Goor voor een meer dan duizendkoppig publiek.¹⁰ 'De oude meester speelde vrij lusteloos', zo is te lezen in een van de vele kranten die over Abe's rentree schrijven. Een journalist van het *Twents Volksblad* ziet hoe een kopbal van Abe net over het doel scheert en dat bij een stand van 1 -1 een doelpunt van Van Rhee 'op onverklaarbare wijze'¹¹ wordt afgekeurd. Vervolgens maakt bij dezelfde stand Marinus Heuver wel een geldig doelpunt, echter in eigen doel. De

9. Algemeen Handelsblad, ongedateerd knipsel (zomer 1966).

10. De Tijd (12 sep. 1966).

11. Twents Volksblad (13 sep. 1966)

eerste wedstrijd gaat dus verloren en dat was een voorteken. Het bleef kwakkelen met de ploeg. Sterker nog, de hoofdmacht van SOS presteerde met Abe veel minder dan de twee seizoenen ervoor zonder hem. Op mijn vraag waarom met zo'n geweldige voetballer niet vaker gewonnen werd, lacht Willy Filart: 'Wij waren niet zo goed. Hij kon ook niet lopen, zoals wij. Het ging allemaal erg traag. Hij was de 45 al gepasseerd.' Joop Woertman zegt stellig: 'Eigenlijk had je een man minder omdat Abe maar weinig deed. Hij verdedigde nooit mee. Hij liet ons lopen. Tegen mij zei hij dan: Joop, loop maar vast, de bal komt er aan.' Dat viel ook een verslaggever van het Twents Volksblad op: 'Abe gaf zeer fraaie passes aan zijn medespelers van SOS en zij kregen de bal dan ook steeds haast op de schoen gelegd.'¹² In wezen was het bij Heerenveen in de glorie-dagen niet anders, volgens linksbuiten Germ Hofma: 'Ons elftal had tien harde werkers. Een man deed niets: Abe. Zijn tactiek was: als ik niet al te veel loop, ben ik straks helemaal scherp voor de beslissende actie.'¹³

De Fries was nu eenmaal geen teamplayer. Hij kwam naar de wedstrijd in zijn trainingspak met zijn voetbalkloffie eronder. Nooit kwam hij in de kleedkamer. Als hij zich al omkleedde dan was dat in de scheidsrechterkleedkamer. Samen met het elftal een overwinning vieren was er niet bij.

Er was in die tijd sprake van dat Abe met zijn vrouw Hil in de gemeente Hellendoorn zou gaan wonen. Het gerucht ging dat hij een oogje had laten vallen op een huis in het villapark. Het kwam er niet van. Abe verhuisde naar Almelo naar een gewoon rijtjeshuis om dichterbij een van zijn dochters te kunnen zijn.

Aan het einde van de competitie moesten er nog enkele beslissingswedstrijden gespeeld worden om degradatie te voorkomen. Van een 'klasje hoger' was geen sprake, eerder van een 'klasje lager'. SOS bleef in de eerste klasse van de onderafdeling Twente, maar dat lag niet aan Abe. Enkele wedstrijden voor het einde van de competitie hield hij het voor gezien. Met enige opluchting nam het bestuur afscheid. Het avontuur met de nationale voetballende was op een teleurstelling uitgelopen.

'Conditie moeten ze hebben'

Abe's trainersloopbaan ging nog wel door. In het seizoen 1967-'68 had hij nog steeds DOS Kampen onder zijn hoede, terwijl hij eveneens begon bij de zondagamateurs van DOS '19 uit Denekamp. Het was zijn laatste jaar in Kampen, in Denekamp hield hij het nog een jaar vol, als was de club ook daar eigenlijk al op hem uitgekeken. Het was hetzelfde liedje: een ongeïnspireerde, weinig gemotiveerde oefenmeester die vooral conditietrainingen gaf. Uit Denekamp stamt het sterke verhaal dat Abe bij slecht weer zelfs in zijn auto bleef zitten om al claxonnerend opdrachten te geven: 'Een keer claxonneren looppas, twee keer claxonneren het tempo opvoeren en bij drie keer toeteren moesten we sprinten.'¹⁴

Na Denekamp begon Abe in 1970 bij zondagderdeklasser WSV uit Apeldoorn. Februari 1972 stond de club onderaan en werd Abe met vakantie gestuurd. WSV betaalde hem nog wel, ook nog toen hij bij FC Assen werd aangesteld, waar hij na een half jaar al kon vertrekken. Het was journalisten opgevallen dat de ex-international maar matig presteerde als oefenmeester. In een

12. Twents Volksblad (1 aug. 1965).

13. Dam, p. 35.

14. Mast, p. 249.

artikel van Jan de Deugd in *De Telegraaf*¹⁵ vat voorzitter Guus Terhorst het falen van *us Abe* goed samen: 'Een trainer moet een band kweken in zijn team. Nu, die is er bepaald niet. Er is bovendien veel te weinig variatie in de oefenstof. Dat ontnemt de jongens de animo om hard te trainen.' Abe schatert het uit als hij dit hoort. Trainen is niet moeilijk, vindt hij, maar 'de jongens moeten wel naar je luisteren'. Dat doen de 'middelmatige' spelers van FC Assen blijkbaar niet. Abe doet er nog een schepje bovenop: 'Amateurvoetballers in de lagere klassen moeten het van hun conditie hebben. Ik kan toch geen ingewikkelde tactische verhalen gaan ophangen. Daar snapt niemand iets van. Conditie moeten ze hebben.' Dat de resultaten uitblijven, ligt dus niet aan hem, maar aan de voetballers. Abe gaat in hetzelfde artikel ook in op de hoofdsponsor van Assen, een rijke juwelier. 'Een merkwaardige figuur ... een gekke man, die Klaas Oosterhof. Maar dat geldt van hem, dat geld, daar is hij erg makkelijk mee ...'.

'... hij kon het ons niet leren'

Bij alles wat je over Abe Lenstra leest of hoort, valt het op dat mensen zo verschillend over hem oordelen. De een liep met hem weg, de ander had een bloedhekel aan hem.

Oud-voorzitter van SC Heerenveen, Jan Steenhuizen, was snoeihard: 'Abe was in wezen een klier van een vent, een nare man.'¹⁶ In de jaren dat Abe in Almelo woonde, speelde hij voor zijn plezier drie seizoenen bij de veteranen va het plaatselijke PH. Han Hemel speelde met hem samen, maar

was ook zijn buurman: 'Abe was een van de aardigste mensen die ik heb ontmoet, altijd vriendelijk.'¹⁷ Jo Hannink vond Abe, zoals hierboven aangehaald, een aardige man. Piet Nijenhuis echter deelt mij op besliste toon mee: 'Ik was hem na drie wedstrijden al zat.'

Vinden jullie het nog steeds bijzonder om onder Abe getraind te hebben en zelfs met hem gespeeld te hebben, vraag ik aan de acht oud-voetballers van SOS. Er wordt instemmend geknikt en Marinus Heuver besluit glimlachend: 'Het was zeker speciaal om met Abe te voetballen, maar hij kon het ons niet leren.'

Literatuur en bron

Dam, E. Abe, *een beeld van een speler*. Leeuwarden, 2007.

Mast, J. Abe; *de biografie*; herz. ed. Utrecht, 2019. 1e uitg. 2007.

Webbink, D. 'Conditie moeten ze hebben!' De dramatisch verlopen trainersloopbaan van Abe Lenstra in Overijssel. In: *Overijssel toen en nu; historisch tijdschrift* (jul. 2023) [digitaal magazine].

Zestig DOS jaren Kampen. Kampen, 1986.

Plakboek van W. Filart over de jaren 1964-'68. Archief VVH.

Met veel dank aan Hennie Filart, Willie Filart, Bas Flear, Jo Hannink, Willy Heupink, Gerrit Heuver, Marinus Heuver, Piet Nijenhuis en Joop Woertman die hun herinneringen met plezier en veel humor met mij deelden.

15. De Telegraaf (30 dec. 1972).

16. Mast, p. 283.

17. 'Abe was gewoon een van ons. Voetballegende speelde in PH12. In: Tubantia (28 nov. 2020).